

Uredništvo:
Schillerjeva cesta št. 3,
dvorišču, I. nadstropje.

Rokopisi se ne vračajo.

List izhaja vsak dan razun nedelj in praznikov ob 4. uri popoldne.

Sklep uredništva ob 11. uri dopoldne.

Nefrankirani dopisi se ne sprejemajo.

Anonimni dopisi se ne uvažujejo.

NARODNI DNEVNIK

Upravništvo:
Schillerjeva cesta št. 3.
Naročnina znaša za **avstro-ogerske** dežele:
celoletno K 25.—
polletno K 12.50
četrtletno K 6.50
mesečno K 2.10
Za **Nemčijo:**
celoletno K 28.—
za **vse druge dežele i. Ameriko** K 30.—
Naročnina se pošilja vnaprej.
Za **oglas (inserate)** se plačuje od četverostopne petit vrste po 12 h, za večkratno natis primeren popust.
Posamezna št. stane 10 h.

Št. 209.

Telefonska številka 65.

Celje, v četrtek, 15. septembra 1910.

Cekovni račun 48.817.

Leto II.

Politični odsevi.

(K političnemu položaju na Hrvaškem — Dalmatinski glas o bodoči taktiki jugoslov. poslancev na Dunaju. — Konflikt med patrijarhatom in turško vlado v Carigradu. — Štajerski deželni zbor.)

V torek popoldne se je vršila v zagrebškem hotelu „Royal“ plenarna seja bivše hrvaško-srbske koalicije, katere se je udeležilo izmed 57 bivših koalicijskih poslancev v hrvaškem saboru 24. Konferenca je vzela zedinjenje prvaške in ljudske napredne stranke na znanje, na kar je v imenu Srbov pozdravil dr. Bogdan Medaković fuzijo in izjavil, da ostane srbska samostalna stranka z novo hrvaško narodno stranko v koaliciji. Izvolil se je takoj provizoričen odbor nove stranke; za predsednika je izvoljen Grga Tuškan, za podpredsednike dr. Badaj, dr. Mažuranič in dr. Lovković. Po temeljiti debati o razmerju koalicije do bana dr. Tomašiča se je sklenil komunike, kateri pravi o bodočih volitvah: Z ozirom na bodoče volitve izjavlja koalicija, da gre samostojno in solidarno v volilni boj in poziva svoje pristaše, naj volijo samo take kandidate, katere priporoča koalicija. Ob enem obsoja ista vsak upliv oblasti na volilno svobodo in protestira proti nasilstvom pri pripravah na volitve, osobito glede zapnih sestankov kakor so se zadnji čas dogodila. Ban je je že poslal merodajnim listom v Budimpešti in na Dunaju svoje mnenje o fuziji koalicij hrvaških strank in o sklepu glede volilnega boja. Ban pravi, da je napravil program nove stranke zaradi svojega trijalističnega stališča na merodajnih mestih kar najslabši utis. S tem programom ne more postati nova stranka vladna stranka. Ako bi pa nova stranka z njim zmagala, pride do novega volilnega boja. Ban upa, da se bode morda dalo doseči vendarle še kako spremembo in sporazum z novo stranko. „Agr. Tagbl.“ je mnenja, da je z navedeno resolucijo oficijelno napovedan boj dr. Tomašiču in njegovim kandidatom in nadaljuje: „Konstatiramo s tem le dejstvo, ne da bi hoteli na dolgo in široko premišljevat, ali se bo izkazal ta sklep za boljšega in uspešnejšega, kot da bi se sklenilo nasprotno. Nočemo tudi prerokovati izida volilnega boja; ta je odvisen od okolščin, ki so nam še danes skrite. Koalicija je pač hotela obvarovati svoj moralni prestiž. Sklep koalicije

utegne krizo le poostri, utegne pa napeti položaj razrešiti ugodno za deželo. „Frankf. Zeit.“ sodi, da bi se sicer utegnulo banu posrečiti, da bi v ostrem volilnem boju spravil koalicijo ob absolutno večino v deželi — da pa v sedanjem volilnem boju s svojimi javnosti nezanimimi kandidati ne bode dobil večine.

Biankinijev „Narodni list“ govori na uvodnem mestu o ustvaritvi enotnega češkega kluba in nadaljuje: „Češki vzgled mora tudi nam Jugoslovanom odpreti oči in nas prepričati o tem, da v politiki ne odločuje sila sangviničnega temperamenta temveč hladna, dosledne in dobro premišljene taktike. Zategadelj je tudi že zadnji čas, da obrnemo obstrukciji hrbet in da stopimo proti sedanji vladi tako dolgo v stvarno in odločno opozicijo, dokler se nam ne dajo poročstva za pravično in objektivno presojo naših kulturnih in gospodarskih zahtev. Stopimo zedinjenemu češkemu klubu na stran kot enotna organizacija jugoslovanskih poslancev, da se razvijejo razmere med slov. parlamentarnimi skupinami tako, da nas težki časi, ki čakajo Slovansko jednoto, ne najdejo nepripravljenih“. Slovenski naprednjaki smo bili vedno tisti, ki smo se potegovali za enotnost jugosl. delegacije na Dunaju; delali smo vedno za skupnost — a imeli nismo od vsega tega ničesar drugčega kakor to, da smo plačevali za to skupnost vojne stroške in prenašali potrpežljivo vladne udarce. Zato bodimo v prihodnje previdnejši: kajti slov. klerikalci so s svojo naravnost cigansko politično moralo ljudje, katerih se nam je še bolj čuvati ko vlade; ta udarja odkrito po nas, klerikalci pa rujejo v sporazumu z njo skrito proti nam. Sila razmer bode nedvomno vodila zopet do skupnega nastopa na Dunaju; ali samo do gotovih mej in še to pod gotovimi garancijami. Naglašamo pa, da tega nezaupanja nismo zakrivili mi, temveč klerikalci, s katerimi pošteno skupno delo vsled njihove zavratnosti in sebičnosti sploh ni mogoče.

V Carigradu se pripravljajo resni dogodki, ki utegnejo morda vzbuditi pozornost cele Evrope. Patrijarhat hoče proti novemu turškemu zakonu glede krščanskih cerkev in samostanov na vse načine protestirati. Gre se tukaj za cerkveno premoženje, glede katerega vladajo med grškimi

in bolgarskimi pravoslavnicami kristjani velike razprtije. L. 1870. se je namreč ustanovil bolgarski eksarhat in s tem so se bolgarski kristjani ločili od grških. Za ločitev cerkvenega premoženja pa se ni nikdo odločno pobrigal. Zadnjih 40 let pa so se dogodile v Macedoniji velike spremembe. Bolgari so se močno pomnožili in to na škodo Grkov, Srbov, Rumunov in drugih pravoslavnikov. A pravico na premoženje cerkvenih občin pa je imela po starem, pred l. 1870. obstoječem običaju većinoma grška ali srbska manjšina. Turška vlada hoče sedaj te premoženjske razmere urediti po sedanjih razmerah in je izdala postavo, da pripade cerkveno premoženje v cerkvenih občinah, koder je nastal glede njega prepir, dvetretjinski večini. S tem bi pa bil hudo udarjen patrijarhat in Grki, zato so se tudi silovito uprli. Ker sinoda in patrijarh Janez nista ničesar opravila, je sklical patrijarh sedaj proti prepovedi turške vlade takozvani patrijarhatski narodni svet. Ta obstoji iz 12 metropolitov, 12 arhimandritov in 60 poslancev cerkvenih občin. Včeraj se je nar. svet v Carigradu zbral — turški vladi se je posrečilo ujeti le 8 odposlancev. Morda turški vladi ni prav, da se je svet zbral ravno včeraj, ko je bil sklican tudi novi grški parlament v Atenah. — Posvetovanja se vrše v zaprti patrijarhatski palači.

Socijal-demokr. klub v štaj. deželnem zboru — sedaj samo 4 možje — ima v pondeljek svojo sejo. Gotovo je, da se pogajanja med slov. klerikalci, vlado in nemškimi nacionalcji glede obstrukcije nadaljujejo.

Shod Lige slovanskih železničarjev v Pragi.

(Konec.)

Praga, 13. sept.

Po že včeraj omenjenih referatih je podal g. Planinšek iz Ljubljane za nas Slovence jako zanimiv referat o razmerah na južni železnici. Sprejela se je izjava proti ponemčevanju na severozapadni železnici. Končno se je ednoglasno sprejela sledeča resolucija:

„Zbrani člani „Lige slovanskih železničnih organizacij“ na shodu na Žofinu dne 12. sept.

LISTEK.

Institutka.

17

Roman.

Spisal Fedor Gradišnik.

VIII.

Tisti čas, ko se je vršil ta nenavadni razgovor med Kamilom in Heleno, je sedel Oskar Odenberg v grajski biblioteki in strmel predse . . .

Gospod Erazem je tokrat pozabil zakleniti miznico, v kateri je imel spravljene svoje privatne stvari, ki jim je bil zabranjen Oskarjev vpogled . . . Toda že večkrat se je prikradla v njegovo dušo čudna, drzna in nelepa misel. Kadar je sedel takole sam in zamišljen med starodavnimi akti in listinami, v takih samotnih trenutkih je bilo, da se je jelo oglašati v njegovi notranjosti nekaj nenavadnega . . . Společka se je branil in upiral, govoril si je, da bi ne bilo lepo in dostojno, ko bi izrabljaj dobroto in gostoljubnost gospoda grajščaka na tak podel in nizkoten način, toda čimbolj se je trudil prepoditi skušnjavo, ki se je čedalje bolj pollaščala njegovega srca, — tembolj ga je mikala izvršiti svoj namen in realizirati svoj načrt . . .

Toliko zanimivega je že našel v tej starodavni knjižnici . . . davno minuli časi so stali pred njegovimi očmi . . . odkrito in jasno mu je bilo tako marsikatero življenje bivših gospodarjev in lastnikov gradu . . . a preteklost in zgodovina sedanjega grajščaka mu je ostala prikrita in temna . . . Kako si je želel, izvedeti kaj natančnega o njem — a bilo je vse zaman . . .

Tiste redke ure, v katerih je bil sam z njim skupaj, niso nikakor zadostovale, da bi bil mogel prodreti globokeje v njegovo dušo, da bi bil izvedel vsaj nekaj iz njegove minulosti. . . Toda Oskar je imel ostro oko in spoznal je kmalu, da mora biti Erazmovo življenje polno zanimivosti, polno dogodkov, burnih in resnih . . . Iz tistih redkih pogovorov z njim je spoznal vse to . . . iz tistih napol prikritih in meglenih besed njegovih . . . ki so izražale bol, srd in nesrečo . . . In pričelo ga je mikati, da bi na kak drug način prišel do skrivnosti njegovega srca . . . trudil in trudil se je . . . a bilo je vse zaman: nikdo ni vedel ničesar, a Erazem sam je molčal kot grob.

Zakaj se plazi ves dan sam okrog, zakaj jemlje samo svojo hčerko Elo s seboj, čemu pušča Heleno samo doma, svojo ženo, svojo krasno, mlado ženo? In Helena sama! . . .

Da — Helena . . .

Ob misli na njo mu je zatrepetalo srce . . . Čudovita slast in miloba se je pollaščala njegove duše vsakokrat, kadar se je spomnil Helene in onega lepega, najlepšega dne v njegovem bednem, siromašnem življenju, ko mu je ta rajska žena pokazala svet v tako popolnoma drugi, tako svetli, solnčni luči — ko je odgrnila pred njegovimi očmi zagrinjalo in se je pojavila pred njim vsa prelest in razkošnost, vsa divna in nebeška lepota mladega življenja, ki je bila do tedaj tuja in neznana njegovi duši . . . Od tistega dne je živel novo življenje . . . Čutil je, da se mu pretaka po žilah vse hitreje in burneje doslej mirna in hladna kri . . . zdelo se mu je, da se je lotila v tistem trenutku njegovega slabega, bolnega telesa silna moč, neukrotljiva in besna . . . in na smrt, ki je tolikrat igrala glavno ulogo v njegovih razburjenih mo-

žganih, na smrt ni niti mislil več! . . . Umreti! . . . Ah, kako grozna, kako strašna beseda! . . . Kako more človek misliti na smrt, ko je vendar življenje tako lepo, tako rajsko lepo! . . . In on — on, da bi umrl! . . . Saj je pričel šele živeti, saj doslej ni niti vedel, da živi . . . taval je po temni, samotni puščavi in le trnje in ostro, bodeče kamenje je bilo posuto po njegovega življenja stezi — in sedaj je stopil šele na plan! . . . Pa da bi mislil na smrt?! . . .

In ona je bila ta blagodejni angelj, ona je razprostrla to krasoto pred njegovimi očmi . . . prišla je kakor prihaja tuji in neznani kraljevič v bajki . . . izgovoril je besedo in je izpregledal . . . en sam pogled iz njenih globokih črnih oči . . . in izginila je tema in samo ta in bolest, da napravi prostor svetlobi, veselju in življenju . . . Ona je bila to, ki je je polna vsa njegova duša, ona, ki misli na njo noč in dan . . .

In Oskarjeva duša je vriskala veselja in sreče. Kako je moglo priti do tega?

Nikdar v svojem življenju ni čutil poželjenja po ženski družbi . . . sam in zapuščen je živel samotno življenje v sredi razkošja in pregrehe velikega mesta v svoji borni sobici tretjega nadstropja je sedel noč in dan ter si kratil čas z učnimi knjigami in zgodovinskimi razpravami . . . Niti na um mu ni prišlo, da bi si iskal razvedrila in utehe pri ženskah, niti enkrat ni dospelo silovito valovanje zapeljivega velikomestnega življenja v njegovo tiho celico . . .

Sedaj pa naenkrat ta nenadna izprememba! . . . Vse njegovo bitje je trepetalo nebrzdane sreče mrtve, otroške oči so zadobile nenavaden žar in in še nikdar občutene strasti in blaženosti . . . njegove mrtve, otroške oči so zadobile nenavaden žar in svit . . . vse je vrelo in kipel v njegovi notranjosti . . .

Najnovejša brzjavna in telefonična poročila.

Konference za delazmožnost češkega deželnega zbora.

Praga, 15. sept. „Union“ poroča iz Dunaja, da je min. predsednik Bienert včeraj konferiral z načelnikom ustavovernih velepos. poslancev v češkem dež. zboru, baronom Rohanom.

Javno vprašanje.

Praga, 15. sept. „Union“ piše na temelju informacije z odlične strani, da bi bila sanacija parlamentarnih razmer mogoča le pod tem pogojem, če bi se Bienert povrnil k kvojemu izvornemu načrtu in bi poklical tri Čehe v ministerstvo.

Konkurz tvrdke Kayser in Palese.

Celovec, 15. sept. Konvent usmiljenih sester v Trgu je izjavil, da je večina zarubljenih premičnin od tvrdke Kayser in Palese njegova lastnina in grozi s tožbo, ako bi se te premičnine ne izključile iz javne prodaje.

Hraba-Bielohlawkova afera pred sodnijo.

v Dunaj, 15. sept. Pred okrajnim kot kazenskim sodiščem v 8. okraju se je danes pričela obravnava v neki aferi, ki je v zvezi s Hrabovo zadevo. Posl. Bielohlawek toži namreč hišnega posestnika Zippererja, kateri ga je na javnem shodu obdolžil, da je svoja javna častna mesta izrabljal za svoj dobiček. Isto tožbo je vložil Bielohlawek proti tedniku „Morgen“. Zipperer in urednik tednika sta nastopila obširen dokaz resnice.

Utrdbe ob Bosporu in Dardanelah.

Carigrad, 15. sept. „Tanin“ poroča, da je določilo turško vojno ministerstvo posebno komisijo pod načelstvom generala Risa-beja, katera bode študirala modernizacijo utrdb ob Bosporu in Dardanelah.

Velika stavka v Bremenu.

Bremen, 15. sept. Bremenski vozniki so stopili včeraj v stavko. Po mestu miruje ves prevoz tovornega blaga.

Pasivna rezistenca na Južni železnici.

Dunaj, 15. sept. Ker so pri glavnem ravnateljstvu Južne železnice zanikujoče odgovorili na zahteve uradništva glede izpolnjenja znanih obljub iz l. 1907, se je začela nocoj od 12. do 1. ure po noči na vseh progah Južne železnice na Avstrijskem pasivna rezistenca. Pri osebnih in brzovlakih so se pričele zaradi pasivne rezistence pojavljati zamude; v Matzleinsdorfu, Mariboru, Kufsteinu, Ljubljani in Trstu bode začelo pomankovati v skladiščih prostora. Stvar železnične uprave je, da spor čimprej reši.

Zidani most, 15. sept. Tukaj se je začela nocoj izvajati v celem obsegu pasivna rezistenca uradništva. Vlaki imajo zamude. Delavstvo se rezistenci ni pridružilo.

Budimpešta, 15. sept. Uradništvo na ogrskih progah Južne železnice se ni pridružilo pasivni rezistenci.

Kolera.

v Dunaj, 15. sept. Tukaj za sedaj ni nobene nove pojave kolere. Danes ob pol 10. uri dop. je imel ožji odbor komisije za kolero svoje posvetovanje na rotovžu.

v Budimpešta, 15. sept. V glavnem mestu ni nobenega novega slučaja, pač pa poročajo o novih bolnikih na kolero iz obdonavskih krajev.

v Carigrad, 15. sept. V garnizijah vilajeta erzerumskega je zbolelo na kolero 16 vojakov, 5 pa jih je umrlo.

Na Dunaju so sinoči spravili v bolnišnico mestnega pokopališkega uslužbenca Czermaka radi kolere. Prišel je pri pogrebu v dotiko s truplom na kolero umrlega vrtnarja Gasselhuberja. Istotako so spravili v epidemijsko bolnišnico radi kolere jednega natakara in delavca. V mohački okolici so na novo zbolele 3 osebe; od 13 bolnikov v baranjski županiji jih je 5 umrlo.

Hmelj.

Hmeljske cene v Norimberku.

v Norimberk, 15. sept. Dovoz 1200 bal, prodano 800 bal, prima se drži, srednje in slabo blago popušča.

XV. poročilo južnoštajerskega hmeljarskega društva v Žalcu z dne 14. septembra 1910 o hmeljski kupčiji v Savinjski dolini. Obiranje hmelja je povsod končano; množina letošnjega pridelka bode nekoliko večja od one minolega leta in znaša približno 26—27.000 starih stotov. Razpoloženje pri kupčiji je nekaj dni bolj mirno, cene za prima in slabjši hmelj nekaj nižje.

Društveno vodstvo.

Književnost.

„Slovan“, 8. letnik, 9. številka. Vsebina: Dr. Fr. Ilešič: Ob Vrazovi lipi. — Vojeslav Moje: Molitev. — Matilda Klemenčič: Sen. — Dr. Ivan Lah: Pctnik Nič. — V. F. Jelenc: Tri pesmi. — E. Kristan: Kraljevanje. — Petruška: Košnja. — Dr. K. Hinterlechner: Iz geologije. — C. Golar: Lilija je šla na počitnice. — Dr. Oblak: Med Brate Bošnjake. — K. Ogrizek: Bela Hrizantema. — Listek obsega bogati obzornik iz jugoslovanske in slovanske književnosti sploh. Pod uredništvom g. dr. Ilešiča je dobil „Slovan“ sploh močan jugoslov. kolorit, kar listu služi le na čast, v naši književnosti pa se s tem marljivo izpopolnjuje občutna vrzel. Javnost opozarjamo posebej na članek „Ob Vrazovi lipi“, ker bo s tem ohranjen lep Ilešičev govor na Vrazovi slavnosti v Cerovecu. Imena ostalih sotrudnikov kažejo, da se trudi podati „Slovan“ le dobre stvari — priporočamo torej še povrh lepo ilustrirani list v naročevanje!

Po svetu.

Mož s tremi ženami. V Fehergyarmatu na Ogrskem so zaprli lesnega trgovca Gabrijela Koszanovitsa, ker se je dognalo, da se je mož že tretjič oženil, dasi še obe prvi ženi živita.

Kolera. Iz Ogrske se zopet poroča sedem novih slučajev azijske kolere. Proti sadju in zelenjavi z Ogrske je potrebna najstrožja previdnost. — Na Dunaju se tekom včerajšnjega dne ni prigodil noben nov slučaj azijske kolere.

Umor in samomor. Iz Neaplja poročajo: Advokat Serniglaro, ki je bil znan zaradi svojih nešteti dvobojev, se je prepričal s svojo 54-letno taščo. Pri tem jo je z dvema streloma z revolverja ustrelil ter na to tudi sebe usmrtil. Njegova soproga je gledala ta krvavi prizor. Morilec je pustil opazovati svojo taščo po detektivih, ker jo je imel na sumu, da ima z nekim duhovnikom skrivno ljubavno razmerje. Ker so mu detektivni prinašali slabe vesti, je izvršil umor.

Tržne cene.

Dunaj, 14. sept. Borza za kmetijske pridelke. Pšenične cene se uiso znatno spremenile. Rž je padla v ceni za 5 vin.; krmski pridelki stalno nazadujejo. Oves je padel za 15 vin., kórnuza za 5 vin.

Budimpešta, 14. sept. Žitna borza. Pšenica za oktober K 9'95, pšenica za april K 10'26,

rž za oktober K 7'36, rž za april K 7'76, oves za oktober K 7'94, oves za april K 8'26, kórnuza za maj K 5'80. Pšenice se zmerno ponuja in kupuje, tendenca medla, promet 30.000 stotov, pšenica v efektivu za 5 vin., oves in kórnuza za 5 vin. cenjša, ostalo nespremenjeno, termini medli. Vreme lepo.

Trst, 14. sept. Sladkor. Centrifugal pilés prompt K 39 $\frac{1}{2}$ do K 41 za dobavo K 32 $\frac{3}{4}$ do K 33 $\frac{5}{8}$. Tendenco medla.

Praga, 14. sept. Sladkor. Surovi sladkor prompt K —, nova kampanja K 26'—. Tendenco: mirna, vreme lepo.

Budimpešta, 14. sept. Svinjski sejm Ogrske stare težke 146—148, mlade težke 150—152, mlade srednje 154—158, mlade lahke 160—164 v kilogram. Zaloga 36.078 komadov.

Budimpešta, 14. sept. Mast. Svinjska mast 179, namizna slanina 150.

Kje se kupijo najcenejši in najboljši čevlji?

Pri Štefan Strašku v Celju v Kovaški ulici!

Zaostali letni čevlji, posebno sandali, damski pariški in platneni čevlji v vseh barvah se prodajo globoko pod pravo ceno. 504 10-6

Nova hiša

na Spodnjem Štajerskem se takoj proda za 22.000 kron. — Več se izve v upravnistvu „Narodnega Dnevnika“. 517 5-3

Učenca

s primerno šolsko izobrazbo, ter tudi pridnega in zanesljivega sprejme trgovina z mešanim blagom **Jos. Podgorelec, Sp. Dravograd.**

Sukna in modno blago za obleke priporoča firma **Karel Kocian** tvornica za sukno, Humpolec, Češko. Vzorci franko.

Slikar in pleskar

prevzame vsa v svojo stroko spadajoča dela, kakor slikanje sob, cerkev, črkoslikarstvo na steklo, les itd. — Priporoča se za mnogobrojna naročila. Svoji k svojim! Svoji k svojim!

Sprejemem več dobrih pomočnikov v trajno delo.

Viktor Bevc, Celje

<p>Zvezna tiskarna v Celju</p> <p>Za gg. trgovce in privatnike: račune, pismen papir, zavitke, vizitke poročna naznanila prospekte, cenike itd. itd.</p>	<p>Zvezna tiskarna v Celju</p> <p>Za p. t. društva: vabila, lepake, okrožnice, sporede, vstopnice. članarinske knjižnice sprejemnice itd. itd. itd.</p>	<p>Zvezna tiskarna v Celju</p> <p>Za p. n. urade, posojilnice kr. šolske svete itd. uradne tiskovine, zavitke, pobotnice menice, napise itd. itd. itd.</p>	<p>Zvezna knjigoveznica</p> <p>izvršuje vsa knjigoveška in galanterijska dela v najokusnejši obliki ceno in točno.</p> <p>Šilerjeva cesta 3</p>
--	---	--	---